

Bruxelles, 30. lipnja 2026.
(OR. en)

10456/1/26
REV 1

POLMAR 54
POLGEN 166
COMAR 28
ENV 714
ENER 387
MAR 90
PECHE 235
RELEX 821
SUSTDEV 46
TRANS 410
RECH 273
PROCIV 128

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	11. lipnja 2026.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2026) 530 final
Predmet:	KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA Strategija EU-a za otporne i prosperitetne obalne zajednice ugodne za život

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2026) 530 final.

Priloženo: COM(2026) 530 final

Bruxelles, 10.6.2026.
COM(2026) 530 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Strategija EU-a za otporne i prosperitetne obalne zajednice ugodne za život

1. Uvod

Svakodnevni život 95 milijuna stanovnika EU-a koji žive na 70 000 km obala i na obalnim područjima, od ribarskih zajednica do obalnih gradova, blisko je povezan s oceanom.

Na obalnom području EU-a pružaju se jedinstvene mogućnosti koje proizlaze iz njegove geografije i identiteta. Obalne zajednice, smještene na sjecištu kopna i mora, raspolazu bogatim okolišnim, socijalnim i kulturnim resursima te još neiskorištenim potencijalom za unapređenje održivog plavog gospodarstva. One služe kao poligoni za ispitivanje plavih inovacija i novih održivih poslovnih modela, djeluju kao čuvari obalnog i morskog okoliša, jačaju konkurentnost EU-a, obnavljaju morske i obalne ekosustave te štite bogato pomorsko kulturno nasljeđe i identitet. Imaju ključnu ulogu kao lokalna središta pomorske trgovine, turizma te proizvodnje hrane i čiste energije.

Obalne zajednice EU-a istodobno su prve na udaru klimatskih promjena, gubitka morske i obalne bioraznolikosti te onečišćenja mora. Među problemima s kojima se susreću su i neuravnoteženi razvoj turizma, manjak priuštivih stambenih nekretnina, sezonski karakter gospodarske aktivnosti (kao što su turizam i ribarstvo) i ograničene mogućnosti zapošljavanja, kao i rizici za okoliš i rastuće hibridne prijetnje. Obalna područja također su izložena sigurnosnim prijetnjama zbog svojeg geografskog položaja i od strateške su važnosti iz sigurnosne i obrambene perspektive u trenutačnom napetom geopolitičkom okruženju. Ako se ti pritisci ne otklone, mogli bi ugroziti egzistenciju, sigurnost i prosperitet obalnih zajednica, što bi imalo šire posljedice za otpornost, konkurentnost i sigurnost EU-a. Obalne zajednice EU-a vrlo su šarolike, od malih ribarskih zajednica do velikih industrijskih lučkih gradova, a razlikuju se po geografskim obilježjima, okolišu, upravljanju, kulturama i demografskim uvjetima. Univerzalan pristup u takvim uvjetima nije ni izvediv ni djelotvoran. Razvojne strategije stoga moraju biti prilagođene, osmišljene i provedene na lokalnoj razini u skladu s lokalnim potrebama, izazovima i prilikama.

U skladu s ciljevima Europskog pakta o oceanima¹ **prvi se put predlaže strategija EU-a kojom se izazovi i mogućnosti obalnih zajednica objedinjuju u jedinstvenom usklađenom okviru.** Strategija EU-a za otoke² i buduća strategija EU-a za najudaljenije regije bave se karakterističnim izazovima s kojima se suočavaju otočna područja i najudaljenije regije.

2. Pristup EU-a obalnim zajednicama

Na obalna područja utječu brojne politike i fondovi EU-a, pa se dosljednim pristupom njihovu razvoju i provedbi mogu maksimalno povećati sinergije pomorskih, klimatskih, kohezijskih, socijalnih, istraživačkih i inovacijskih, energetske i okolišnih politika. Mjere EU-a dopuna su nacionalnim, regionalnim i lokalnim mjerama, a ne zamjena za njih, u skladu s načelom supsidijarnosti.

Obalne zajednice u središtu su ove strategije, kojom se državama članicama i dionicima pružaju jasne smjernice za potporu u kratkoročnom i dugoročnom planiranju, programiranju i provedbi.

Pristup EU-a obalnim zajednicama mora početi od potreba i problema njihovih stanovnika. Na temelju savjetovanja s dionicima³ i analize rizika i mogućnosti za obalne zajednice, u pristupu EU-a utvrđena su **tri strateška cilja za europske obalne zajednice:**

¹ COM(2025) 281 final.

² COM(2026) 520 final.

³ Uključujući [poziv na očitovanje](#), radionice i [sastanak](#) u okviru Dana oceana, kao i [posebnu studiju](#).

- i. **Prosperitet.** Ulaganje u raznoliko i održivo plavo gospodarstvo od kojeg lokalne zajednice imaju koristi, uz potporu inovacija i novih održivih poslovnih modela.
- ii. **Otpornost.** Stalno prilagođavanje sve većim rizicima koje predstavljaju klimatske promjene i drugi okolišni, gospodarski, socijalni i sigurnosni rizici uz istodobni doprinos dekarbonizaciji, održivoj praksi i smanjenju emisija stakleničkih plinova u obalnim i pomorskim aktivnostima.
- iii. **Kvaliteta života.** Razvoj dinamičnih, uključivih i privlačnih mjesta za život, rad i provođenje slobodnog vremena za pripadnike svih generacija te za uspješan daljnji razvoj pomorske kulture, baštine i lokalnog identiteta.

2.1. Prosperitet u obalnim zajednicama

(1) Jačanje i diversifikacija tradicionalnih sektora plavog gospodarstva

Plavo gospodarstvo EU-a godišnje izravno stvara oko 263 milijarde EUR bruto dodane vrijednosti. Iako je manjak financiranja i dalje prisutan, rastu prilike za ulaganja u svim sektorima plavog gospodarstva⁴. Već postoje novi poslovni modeli i prilike koji se temelje na znanju o moru, plavim inovacijama i tehnologijama. Brz napredak u području energije iz obnovljivih izvora na moru, digitalnih rješenja i promatranja oceana može potaknuti otvaranje lokalnih radnih mjesta, stjecanje vještina i ulaganja za obalne zajednice. Obalne zajednice mogu djelovati kao središta plavog gospodarstva, u kojima inovacije potiču konkurentnost i jačaju ukupne gospodarske rezultate EU-a te pritom jamče održivo iskorištavanje prirodnog kapitala oceana. Usmjerenjem ulaganja na regionalne prednosti **strategijama pametne specijalizacije (S3)** potiče se suradnja u lokalnim i regionalnim ekosustavima plavih inovacija, čime se potiče poslovni rast i otvaraju radna mjesta u obalnim zajednicama. Kako bi se inovacije bolje povezale i proširile u ključnim ekosustavima, kao što su plave biotehnologije, plavo biogospodarstvo i pametna kružna akvakultura, Komisija će nastaviti podupirati tematsku platformu S3 za održivo plavo gospodarstvo⁵.

Industrijska baza plavog gospodarstva, uključujući pomorsku proizvodnju, pomorski promet i luke, i dalje je važan stup inovacijskog kapaciteta, konkurentnosti i strateške autonomije EU-a. U **Strategiji EU-a za luke i Industrijskoj pomorskoj strategiji EU-a**⁶ utvrđeni su putovi do novih poslovnih prilika i inovacija povezanih s, primjerice, zelenim pomorskim prometom, energijom na moru i logistikom. Na taj će se način u inovacijskim i industrijskim klasterima u kojima luke imaju vodeću ulogu otvoriti visokokvalitetna lokalna radna mjesta te istodobno osigurati infrastruktura i povezanost za konkurentnost i sigurnost EU-a u cjelini.

Sektori ribarstva i akvakulture, uključujući širi lanac vrijednosti, okosnica su mnogih obalnih gospodarstava. Ta zanimanja s dugom tradicijom duboko su ukorijenjena u kulturnoj baštini EU-a i od velike su važnosti za opskrbu hranom u EU-u. Kontinuirani napredak u održivom upravljanju ribarstvom u okviru zajedničke ribarstvene politike (ZRP) neophodan je za dugoročnu održivost tog sektora, lokalna radna mjesta, pravedne prihode, sigurnost opskrbe hranom i generacijsku obnovu (privlačenje mladih u taj sektor kako bi mogao nastaviti funkcionirati u budućnosti).

Nedavna evaluacija Uredbe o ZRP-u⁷ pokazuje da nije ostvaren dovoljan napredak: oporavak ribljih stokova i dalje je prespor, a gospodarska dobit premala, među ostalim zbog novih izazova kao što su geopolitička kretanja, klimatske promjene i visoke cijene energije. Potencijal

⁴ Podaci za 2023. iz [Izvjješća o plavom gospodarstvu za 2025.](#) i [Izvjješća za ulagače za 2026. „The next wave of blue growth“.](#)

⁵ [Inforegio – Održivo plavo gospodarstvo.](#)

⁶ COM(2026) 112 i COM(2026) 111.

⁷ SWD(2026) 120 final.

održive akvakulture i dalje je nedovoljno iskorišten. Evaluacija ZRP-a poslužit će kao temelj za moguće reforme ZRP-a i Komisijinu **Viziju za ribarstvo i akvakulturu za 2040.**, u kojoj se utvrđuje petnaestogodišnji strateški okvir na kojem će se temeljiti oblikovanje politika u predstojećim desetljećima kako bi se ojačala konkurentnost, održivost i otpornost tog sektora. Komisija će u Viziji poseban naglasak staviti na otpornost, održivost i prosperitet obalnih zajednica.

Obalni turizam grana je plavog gospodarstva s najvećim brojem radnih mjesta, u kojoj su izravno zaposleni milijuni stanovnika EU-a⁸. Međutim, prekomjerni turizam može povećati osjetljivost na sezonalnost, prenapučenost, pritisak na resurse i infrastrukturu te stambene izazove. Komisijinom **budućom Strategijom EU-a za održivi turizam** nastoje se promicati uravnoteženiji, otporniji i konkurentniji modeli turizma koji koriste lokalnim zajednicama i turistima.

(2) Prilike za inovacije, znanje o moru i nove poslovne modele

Znanje o moru, plave inovacije i tehnologije pokreću nove poslovne modele i donose koristi na lokalnoj razini i razini EU-a, dok se napredak u području energije iz obnovljivih izvora na moru, digitalnih rješenja i promatranja oceana može pretočiti u lokalna radna mjesta i ulaganja. Isto tako, kako je već navedeno, obalne zajednice mogu djelovati kao središta plavog gospodarstva.

Budući rast plavog gospodarstva ovisit će o ubrzanju digitalizaciji, iskorištavanju podataka o oceanima i boljem znanju o moru i oceanima. Za inovativne poslovne modele, kao što su prediktivno održavanje objekata na moru i primjene s dvojnog namjenom, potrebni su snažniji sustavi za podatke i promatranje. **Inicijativom OceanEye**⁹ ojačat će se praćenje i promatranje oceana na europskoj i svjetskoj razini te stvoriti nove mogućnosti za obalne zajednice: **poboljšat će se naše znanje o obalnim vodama** i naša sposobnost procjene klimatskih rizika, otkrivanja prijetnji pomorskoj sigurnosti i pružanja prilika za plavo gospodarstvo EU-a. U okviru inicijative OceanEye, u sinergiji s inicijativom **Odredište Zemlja**¹⁰, bit će dostupni podaci i resursi na obalnoj razini za potporu lokalnim inovacijama u području oceanskih tehnologija i podatkovnih usluga. Ulagat će se i u jačanje emocionalne veze građana s morem te će se promatranju oceana nastojati dati građanska i kulturna dimenzija.

Na nekim obalnim područjima prosperitet je ugrožen zbog ograničenih mogućnosti zapošljavanja i sezonske prirode gospodarske aktivnosti (npr. u turizmu, ribarstvu). Inovacije i novi poslovni modeli (npr. ribolovni turizam, ribarstvo koje podupire zajednica, razvoj lokalnih lanaca vrijednosti, teritorijalno brendiranje i niskotrofička akvakultura) mogu doprinijeti **gospodarskoj diversifikaciji**. Obnovljivi morski resursi mogu doprinijeti otvaranju radnih mjesta i potaknuti lokalni rast u okviru plavog biogospodarstva. Predstojećom **Inicijativom EU-a za inovacije u plavom biogospodarstvu (BlueBIP)** ojačat će se regionalna suradnja i sinergija u akvakulturi, ribarstvu, poljoprivredi, istraživanju, među lokalnim tijelima i u bioindustriji kako bi se razvili praktični lanci vrijednosti kao što su gnojiva od algi, prerada nusproizvoda ribarstva i akvakulture u hranu za životinje ili biomaterijale, uporaba hranjivih tvari između obalnih i poljoprivrednih područja te niskougljični proizvodi iz održive akvakulture. Tim se mjerama mogu potaknuti gospodarska diversifikacija, otpornost i ciljevi kružnog gospodarstva i tako ojačati veze između obalnih i kopnenih regija i dionika.

⁸ U sektoru obalnog turizma bilo je zaposleno više od 2,7 milijuna ljudi i ostvarena je bruto dodana vrijednost od 93 milijarde EUR ([Opservatorij EU-a za plavo gospodarstvo](#)). Podaci iz 2023.

⁹ [OceanEye: Unapređenje promatranja i zaštite oceana – Europska komisija](#).

¹⁰ [Odredište Zemlja](#).

Krediti za zaštitu prirode i krediti za emisije plavog ugljika mogu poslužiti za nagrađivanje aktivnosti obnove i preokretanje trenda gubitka morske bioraznolikosti uz istodobno povećanje sekvestracije ugljika. Kako bi se omogućilo izdavanje **kredita za emisije plavog ugljika** i trgovanje njima u budućnosti, **Komisija će podržati razvoj metodologije za certificiranje ekosustava za plavi ugljik** (za plimne močvare i livade morskih cvjetnica) u skladu s Uredbom o uklanjanju ugljika i gospodarenju ugljikom iz 2024. Nacrt delegiranog akta za tu metodologiju planira se do 2028. Osim toga, u okviru **Plana za kredite za zaštitu prirode**¹¹ Komisija strukturira sve veći portfelj projekata kao dio svojih istraživačkih, inovacijskih i pilot-inicijativa za ispitivanje raznih mogućnosti, uz potporu programa Obzor Europa, LIFE, Green Assist i drugih instrumenata EU-a.

Komisija ispituje načine suradnje s državama članicama na opsežnom zajedničkom postupku praćenja koji može pomoći u izvješćivanju i provjeri za inventare ugljika u skladu s Uredbom o korištenju zemljišta, prenamjeni zemljišta i šumarstvu (LULUCF)¹² i obvezama iz Uredbe o obnovi prirode. Ta se nastojanja mogu pojačati mobilizacijom privatnog financiranja za obnovu, praćenje i upravljanje tim ekosustavima.

Iskorištavanje morskog prostora (npr. očuvanje i obnova prirode, energetika, ribarstvo, akvakultura, pomorski promet i turizam) čvrsto je povezano s razvojem obalnih zajednica. S obzirom na to da se za taj prostor natječe sve više aktera, neophodni su djelotvorno planiranje i modernizacija **Direktive o prostornom planiranju morskog područja**. Direktiva o prostornom planiranju morskog područja pruža dosljedan i transparentan okvir utemeljen na dokazima, ali i dalje postoje izazovi, uključujući sve veće učinke klimatskih promjena, onečišćenje mora i pritiske na okoliš zbog povećane upotrebe obalnih i pomorskih područja, snažnije interakcije kopna i mora te potrebu za boljim upravljanjem oceanima¹³. Cilj je budućeg **Europskog akta o oceanima**, koji se očekuje do kraja 2026., modernizirati Direktivu o prostornom planiranju morskog područja u skladu s prioritetima Pakta o oceanima. Obalne zajednice bit će uključene u otklanjanje poteškoća povezanih s prilagodbom klimatskim promjenama, supostojanjem pomorskih aktivnosti, održivim iskorištavanjem prirodnog kapitala oceana i pojačanom prekograničnom suradnjom.

Strategijom EU-a za energiju iz obnovljivih izvora na moru¹⁴ potiču se dekarbonizacija i energetska sigurnost te se obalnim zajednicama nude mogućnosti u područjima napredne proizvodnje, nadogradnje luka, ulaganja u lanac opskrbe i usluga održavanja, posebno za energiju vjetra na moru, a sve više i za energiju valova te plime i oseke. Na razini EU-a, tom se strategijom jača energetska sigurnost i ubrzava postupno ukidanje fosilnih goriva. Istodobno, natjecanje za obalni i morski prostor i složena pravila planiranja mogu usporiti izdavanje dozvola za nove energetske projekte i uzrokovati napetosti s drugim načinima iskorištavanja kopna i mora, kao što su ribarstvo i očuvanje prirode. Kako bi se te poteškoće prevladale, Europska komisija potiče države članice da ojačaju integrirano prostorno planiranje morskog područja i pojednostavne izdavanje dozvola te da uključe obalne zajednice u okviru inicijativa **lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice** kako bi osigurale lokalnu vrijednost i javnu potporu. Uz potpore u iznosu od gotovo 1 milijarde EUR za razdoblje 2021. – 2027. iz Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPPA) i sredstava kohezijske politike EU-a, **inicijative lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice**¹⁵ već donose izravne koristi lokalnim zajednicama u okviru participativnog pristupa „odozdo prema gore”, posebno u pogledu diversifikacije dohotka. Osim tih inicijativa, lokaliziranim pristupom

¹¹ COM(2025) 374 final.

¹² Uredba (EU) 2018/841.

¹³ COM(2026) 174 final. Drugo izvješće u kojem se opisuje napredak postignut u provedbi Direktive 2014/89/EU.

¹⁴ COM(2020) 741 final.

¹⁵ *CLLD in fisheries and coastal communities: Achievements and Lessons*. FAMENET, 2025.

(uključujući program **LEADER** i inicijativu **Pametna sela**) mogu se prevladati specifične poteškoće otočnih i obalnih područja. U budućnosti bi se ti participativni instrumenti trebali nastaviti i bolje integrirati u višesektorski pristup inicijativama lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice, među ostalim u okviru buduće Inicijative EU-a za inovacije u plavom biogospodarstvu.

Generacijska obnova neophodna je za održavanje dinamičnosti i konkurentnosti obalnih zajednica. Lokalna tržišta rada, poduzetništvo i glavni pomorski sektori, kao što su ribarstvo, akvakultura ili inovativne plave industrije, oslabljeni su zbog starenja stanovništva i iseljavanja mladih. Otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, jasne mogućnosti za razvoj karijere i kvalitetna ponuda vještina te smanjenje administrativnog opterećenja ključni su za privlačenje i zadržavanje mladih te poticanje inovacija. Komisija će 2027. predložiti **Strategiju za plavu generacijsku obnovu** za privlačenje mladih stručnjaka u plave karijere i potporu dugoročnoj održivosti i inovacijama. U sektoru energije na moru u okviru partnerstva obuhvaćenog **Paktom za vještine do 2030.** osobit će se 124 000 ljudi u području energije iz obnovljivih izvora na moru.

Naposljetku, ulaganje u digitalnu i prometnu povezanost ključno je za gospodarski rast i pristup uslugama u obalnim regijama. Države članice i regije mogu iskoristiti financijska sredstva kohezijske politike za poboljšanje fizičke i digitalne povezanosti. U razdoblju 2021. – 2027. dodijeljeno je 40 milijardi EUR iz kohezijske politike za potporu ciljevima digitalne tranzicije EU-a, u velikoj mjeri za premošćivanje digitalnog jaza i poticanje povezanosti i ponajviše u slabije razvijenim i udaljenim obalnim regijama i područjima, posebno na otocima, što je vidljivo u Strategiji EU-a za otoke. **Komisija potiče države članice da iskoriste postojeće mogućnosti u okviru Instrumenta za povezivanje Europe do kraja tekućeg programskog razdoblja (2026. i 2027.)** i da se pripreme za provedbu u okviru novog višegodišnjeg financijskog okvira.

Glavne aktivnosti – Komisija:

- *U Viziji za ribarstvo i akvakulturu do 2040. stavit će poseban naglasak na otpornost, održivost i prosperitet obalnih zajednica.*
- *U okviru inicijative **OceanEye** pružat će potporu obalnim dionicima kako bi u najvećoj mogućoj mjeri iskoristili podatke o oceanima za svoju otpornost i rast.*
- *Pružat će potporu industriji u isprobavanju rješenja s dvojnog namjenom i izradi standarda interoperabilnosti na razini EU-a za plovila i tehnologije s dvojnog namjenom na temelju formatâ inicijative OceanEye.*
- *Pri reviziji okvira za prostorno planiranje morskog područja u okviru **Europskog akta o oceanima** posebnu će pozornost pridati potrebama obalnih zajednica.*
- *Potaknut će razvoj metodologije za certificiranje kao sljedeći korak prema uvođenju kredita za emisije plavog ugljika.*
- *Podupirat će uspostavu **klastera i lanaca vrijednosti** plavog biogospodarstva u obalnim zajednicama pristupom lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice u okviru buduće Inicijative EU-a za inovacije u plavom biogospodarstvu.*

2.2. Otpornost obalnih zajednica

Obale EU-a sve više pogađaju utjecaji klimatskih promjena, kao što su porast razine mora i temperatura, erozija obale, poplave, olujni udari, prodori slane vode i degradacija ekosustava. Oni ugrožavaju zdravlje i sigurnost ljudi, infrastrukturu, sigurnost opskrbe vodom i hranom,

vrednovanje imovine i premije rizika, lokalna gospodarstva i okoliš. U prvoj **Europskoj procjeni klimatskih rizika**¹⁶ utvrđeno je da su **obalna područja najizloženija** klimatskim rizicima. Zbog tih učinaka sve su većem riziku izloženi i lokaliteti kulturne i svjetske baštine.

Bez mjera ublažavanja i prilagodbe **godišnja šteta** od poplava obalnih područja u EU-u mogla bi naglo porasti sa sadašnjih 1,25 milijardi EUR na 93 – 961 milijardu EUR do kraja stoljeća, što bi pogodilo 1,5 do 3 milijuna ljudi¹⁷. S druge strane, svaka milijarda eura uložena u prilagodbu mogla bi smanjiti potencijalnu štetu od poplava za 14 milijardi EUR¹⁸. Otpornost obale ključan je element Strategije EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama¹⁹. U sklopu **Misija EU-a „Prilagodba klimatskim promjenama” i „Obnova naših oceana i voda”**²⁰ Komisija pomaže zajednicama da procijene klimatske rizike, izrade strategije prilagodbe i provedu rješenja. Tim dvjema misijama sinergijski se unapređuju zajednički osmišljeni sustavni pristupi, s posebnim naglaskom na prirodnim rješenjima, kojima se jača otpornost obale na učinke klimatskih promjena kao što su poplave, erozija i porast razine mora. Do kraja 2026. Europska komisija pokrenut će tri nova glavna projekta u okviru Misije „Prilagodba klimatskim promjenama”, uz potporu EU-a u iznosu od oko 30 milijuna EUR. Njima će se predstaviti integrirana rješenja za prilagodbu u obalnim klimatskim žarištima, u kojima su potrebni koordinirani odgovori na višestruke i složene klimatske rizike.

EU pruža znatne financijske potpore za klimatsku politiku u svim državama članicama i regijama u razdoblju 2021. – 2027., uključujući sredstva kohezijske politike. Međutim, u ulaganjima i politikama na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini i dalje su prisutni znatni nedostaci. **Komisija će zajedno s Europskom investicijskom bankom (EIB) razmotriti provedbu mapiranja na razini EU-a kako bi se utvrdili postojeći portfelji ulaganja i potencijalne nove mogućnosti za ulaganja u prilagodbu na obalnom području** te njihovi troškovi i koristi s obzirom na buduće klimatske promjene. Nadalje, **Komisija će putem tehničke savjetodavne potpore EIB-a** (npr. JASPERS²¹ i drugi relevantni savjetodavni mandati) **pružiti potporu za izgradnju kapaciteta** za pripremu strategija i projekata ulaganja obalnih zajednica. Tim se kapacitetima zatim može pružiti potpora kombinacijom bespovratnih sredstava EU-a i kreditnih instrumenata EIB-a posebno namijenjenih malim i srednjim tijelima za razvoj projekata otpornosti na klimatske promjene. **Komisija će istodobno poticati suradnju i strateška partnerstva** između nacionalnih tijela i tijela obalnih zajednica u okviru **postojećih instrumenata** kao što su **Europska urbana inicijativa, zajednice u okviru programa Regio Peer2Peer i JASPERS**.

Komisija je utvrdila nekoliko prioriteta za povećanje otpornosti obalnih zajednica na razini EU-a te na nacionalnoj i regionalnoj razini: **(i) poboljšanje znanja i informiranosti** o obalnim rizicima, uz potporu inicijative OceanEye i njezina novog alata Digitalni blizanac oceana; **(ii) bolje mapiranje potreba za ulaganjima**; **(iii) jačanje planiranja ulaganja i upravljanja njima** te razjašnjavanje odgovornosti za rizike na svim razinama upravljanja; **(iv) potpora za izgradnju kapaciteta** za provedbu projekata otpornosti te **(v) mobilizacija ulaganja** za prilagodbu klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje. Te će se mjere temeljiti na postojećim i novim instrumentima, uključujući Climate-ADAPT, EMODnet i Digitalni blizanac oceana, koji je oblikovan u sinergiji s inicijativom Odredište Zemlja i u okviru kojeg će biti dostupne informacije u gotovo stvarnom vremenu o oceanskim i obalnim uvjetima. Time će se ojačati sposobnost nadležnih tijela za predviđanje i reagiranje na opasnosti, mapiranje

¹⁶ [Europska procjena klimatskih rizika – Europska agencija za okoliš.](#)

¹⁷ [Projekt PESETA IV Zajedničkog istraživačkog centra – Zadaća 6.](#)

¹⁸ [Izješće UNEP-a o odstupanjima u razini prilagodbe za 2023.](#)

¹⁹ COM(2021) 82 final, u kojoj je lokalna prilagodba utvrđena kao jedan od tri međusektorska prioriteta.

²⁰ [Misija EU-a „Prilagodba klimatskim promjenama”](#) i [Misija EU-a:Obnova naših oceana i voda.](#)

²¹ [JASPERS – Zajednička pomoć za potporu projektima u europskim regijama.](#)

rizika i bolje usmjeravanje preventivnih mjera za zaštitu građana, infrastrukture, ekosustava i lokalnih poduzeća.

Prirodna rješenja također mogu biti posebno djelotvorna jer se njima ostvaruju okolišne, društvene i gospodarske koristi te se jača otpornost obale. Komisija će 2026. predložiti **Europski okvir za otpornost na klimatske promjene** za integriranje budućih klimatskih rizika u politike EU-a, odluke o ulaganjima i upravljanje rizicima. Tijela se stoga potiču da **upravljanjem obalnim područjem i prostornim planiranjem obuhvate porast razine mora i klimatske rizike**. Inicijativama kao što je Novi europski Bauhaus pružat će se potpora obalnim gradovima inovativnim rješenjima za otpornost koja se mogu primijeniti drugdje, dok se predstojećim **Europskim aktom o oceanima** nastoji ojačati integracija klimatskih promjena u prostorno planiranje morskog područja.

Zajedničkim upravljanjem u koje su uključeni lokalni dionici, posebno ribari, u određivanju i upravljanju zaštićenim područjima mogu se poboljšati ishodi očuvanja i dugoročna održivost mjera. Kombiniranjem znanosti s lokalnim znanjem mogu se povećati usklađenost, smanjiti sukobi i olakšati prilagodba klimatskim promjenama. Mogu se ostvariti i lokalne koristi otvaranjem radnih mjesta u području obnove, praćenja i upravljanja, kao i prihodi od obnove prirode i kredita za emisije plavog ugljika. Komisija **potiče inicijative lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice na obalnim i ribarstvenim područjima** (lokalne akcijske skupine u ribarstvu / lokalne akcijske skupine) kako bi se doprinijelo upravljanju morem, obnovi i projektima koji se temelje na prirodi. Države članice također se pozivaju da aktivno uključe obalne zajednice u donošenje odluka o zaštićenim morskim područjima.

Osim toga, obalne zajednice od središnje su važnosti za **sigurnost i otpornost Europe**. Mnoge među njima nalaze se duž vanjskih morskih granica EU-a i suočavaju se sa sve većim sigurnosnim pritiscima, uključujući hibridne prijetnje, sabotazu i rizike povezane s aktualnim sukobima, kao što su bespilotne letjelice i plutajuće morske mine. Te prijetnje mogu uzrokovati poremećaje u ribarstvu, pomorskom prometu i drugim gospodarskim aktivnostima te istodobno ugroziti nadzor granica i pogodovati prekograničnom kriminalu. Posebnu pozornost treba pridati i zaštiti i otpornosti **kritične obalne i pomorske infrastrukture**, uključujući luke, energetska infrastrukturu na moru i podmorske kabele. Obalni dionici, uključujući ribare, lučke uprave i lokalne pomorske aktere, mogu doprinijeti informiranosti o stanju u pomorstvu dobrovoljnim prijavljivanjem neobičnih ili sumnjivih aktivnosti na moru u skladu s nacionalnim okvirima.

Osim toga, **jačanje sigurnosti i obrane na obalnim područjima** ključno je za osiguravanje zaštite kritične infrastrukture, jačanje kapaciteta za nadzor i poboljšanje sposobnosti brzog odgovora na pomorskom području. U tom kontekstu napredni digitalni kapaciteti kao što su Odredište Zemlja i njezini digitalni blizanci visoke rezolucije, tj. prilagodba klimatskim promjenama i ekstremni vremenski uvjeti, mogu pomoći nadležnim tijelima i obalnim zajednicama poboljšanjem informiranosti o stanju, predviđanjem rizika, sustavima ranog upozoravanja i simulacijom složenih klimatskih i sigurnosnih scenarija.

Kako bi ojačala pripravnost i obuhvatila više zajednica, **Komisija će proširiti inicijativu CoastWAVE²²** tako što će u nju uključiti lokalne procjene opasnosti i prilagođene sustave upozoravanja kako bi upozorenja doprla do obalnih zajednica. Te su mjere usklađene sa **Strategijom pomorske sigurnosti EU-a, Strategijom EU-a za luke, Strategijom EU-a za Uniju pripravnosti** i budućom **Europskom sigurnosnom strategijom**, što je u skladu s potrebom za većom otpornošću i informiranošću o rizicima na svim obalnim područjima. U

²² [CoastWAVE 2.0 | Mreža znanja Unije u području civilne zaštite.](#)

skladu s tim strategijama tijela bi trebala povećati informiranost o rizicima u blizini lučkih područja kako bi stanovnici mogli djelotvorno reagirati u slučaju incidenata.

Obalne zajednice kao **čuvari oceana** imaju važnu ulogu u zaštiti morskih resursa i ekosustava te istodobno pružaju sredstva za život te podupiru sigurnost opskrbe hranom i održive aktivnosti plavog gospodarstva. Obalne zajednice od središnje su važnosti za pristup „od izvora do mora” i **očuvanje i obnovu** obalnog i morskog okoliša, uključujući iznimno bogatu bioraznolikost najudaljenijih regija.

Luke su važna obalna čvorišta za **kružnost i kontrolu onečišćenja**. U okviru Strategije za luke Komisija će potaknuti tu ulogu pojednostavnjenjem tehničkih kriterija i izdavanja dozvola te pružanjem smjernica državama članicama.

Unatoč znatnim naporima uložanima u zaštitu i obnovu te napretku postignutom u održivom upravljanju ribarstvom, **obalni i morski ekosustavi i dalje su pod velikim pritiskom** zbog onečišćenja, eutrofikacije, prelova, erozije i klimatskih promjena. Oko **80 % zaštićenih morskih i kopnenih staništa u Europi** u lošem je ili vrlo lošem stanju, a **62 % rijeka, jezera i obalnih područja** u lošem je ekološkom stanju²³. To ima negativne posljedice za javno zdravlje i smanjuje sigurnost i privlačnost obalnih područja. Uz to ugrožava temeljni stup održivosti sektora plavog gospodarstva kao što su ribarstvo i akvakultura. **Djelotvornija provedba i izvršenje zakonodavstva EU-a u području okoliša i dalje su neophodni**, uz ciljane mjere obnove u skladu s Uredbom o obnovi prirode²⁴. Očekuje se da će države članice do rujna 2026. dostaviti nacionalne planove obnove, što je ključna etapa na putu prema boljoj koordinaciji očuvanja obalnih i morskih ekosustava. Planiranom revizijom Okvirne direktive o pomorskoj strategiji u predstojećem Europskom aktu o oceanima nastoji se ojačati zaštita okoliša, pojednostavniti odredbe i ojačati usklađenost s pravnom stečevinom EU-a.

EU u sklopu **Misija programa Obzor Europa „Obnova naših oceana i voda”²⁰** i **„Plan za tlo za Europu”²⁵** već pruža potporu obalnim zajednicama razvojem i ispitivanjem inovativnih rješenja za obnovu i upravljanje obalnim područjima, uključujući zadržavanje vode i onečišćenje hranjivim tvarima, te za regenerativne prakse plavog gospodarstva. **Strategija za istraživanje i inovacije u području oceana i voda** pospješit će proširenje pristupa „od izvora do mora” inovacijama u upravljanju vodama i poboljšanjem učinkovitosti potrošnje vode. Fondovima EU-a, kao što su fondovi kohezijske politike, EFPR i LIFE, već se podupiru ulaganja u bioraznolikost, otpornost na klimatske promjene, održivo upravljanje vodama i kružno gospodarstvo na obalnim područjima.

Glavne aktivnosti – Komisija:

- *Promicat će strukturirana partnerstva za zajedničko upravljanje zaštićenim područjima (u koja će biti uključeni ribari) i pružati potporu državama članicama i lokalnim tijelima kako bi uključili dionike u planiranje, praćenje i periodično preispitivanje planova.*
- *Zajedno s EIB-om razmotrit će provedbu mapiranja ulaganja na razini EU-a za prilagodbu na obalnim područjima i pružanje potpore za izgradnju kapaciteta putem tehničke savjetodavne potpore EIB-a.*
- *Poticat će suradnju i strateška partnerstva između nacionalnih tijela i tijela obalnih zajednica.*

²³ Izvješće EEA-e o okolišu EU-a za 2025., EEA, 2025. i Izvješće programa Copernicus o stanju oceana (OSR).

²⁴ Direktiva 79/409/EEZ, Direktiva Vijeća 92/43/EEZ, Direktiva 2008/56/EZ i Uredba (EU) 2024/1991.

²⁵ Misija EU-a: „Plan za tlo za Europu”.

- *Proširit će inicijativu CoastWAVE kako bi se lokalne procjene opasnosti i prilagođeni sustavi upozoravanja proširili na više zajednica.*

2.3. Obalne zajednice ugodne za život

Pristup zdravstvenoj zaštiti, obrazovanju, vještinama, digitalnoj i prometnoj povezanosti te priuštivom stanovanju neophodan je kako bi obalne zajednice zadržale svoju privlačnost i kvalitetu života, posebno za mlade. Te su usluge ključne i za djelotvorno pravo na ostanak²⁶. Međutim, obalne zajednice u cijelom EU-u suočavaju se s vrlo različitim gospodarskim okolnostima i teritorijalnim izazovima, posebno u ruralnim i udaljenim područjima.

U **Dugoročnoj viziji za ruralna područja EU-a**²⁷ utvrđuje se holistički okvir EU-a za prevladavanje tih poteškoća, uključujući karakteristične potrebe ruralnih obalnih područja koja se suočavaju s geografskim ograničenjima, razlikama u pristupačnosti i padom broja stanovnika. Tim će mjerama pridonijeti i prva **Strategija EU-a za borbu protiv siromaštva**, donesena 6. svibnja 2026., i predstojeći **Akcijski plan EU-a za ruralna područja**, koji će biti donesen u drugom dijelu godine.

Priuštivo stanovanje pod posebnim je pritiskom u određenim četvrtima, posebno u gradovima, ali i na drugim turistički atraktivnim lokacijama²⁸. Sve veća potražnja potaknuta turističkim tokovima, kratkoročnim iznajmljivanjem, stambenim objektima za povremeno stanovanje, praznim stambenim objektima, potražnjom za ulaganjima ili drugim oblicima korištenja stambenih objekata koji nisu primarni povećava rizik od raseljavanja lokalnog stanovništva i ograničavanja pristupa stanovanju za kritično osoblje. Proširenje socijalnog stanovanja može biti važna opcija politike za obalne općine. U okviru predstojeće paneuropske platforme za ulaganja u priuštivo i održivo stanovanje radit će se na mobilizaciji sredstava za socijalno i priuštivo stanovanje. Istodobno, kako je najavljeno u Europskom planu za priuštivo stanovanje, Komisija će predložiti **Akt o priuštivom stanovanju** kako bi javnim tijelima pomogla utvrditi područja na kojima stambena ponuda ne odgovara potrebama i, uz potpuno poštovanje supsidijarnosti, poduzeti razmjerne mjere za zaštitu priuštivog stanovanja. Nadalje, **Uredbom o kratkoročnom iznajmljivanju**²⁹, koja se primjenjuje od 20. svibnja 2026., povećat će se transparentnost i pomoći javnim tijelima da proporcionalno reguliraju tržište tako što će se tražiti obvezna registracija iznajmljivača i razmjena podataka o stvarnim transakcijama između digitalnih platformi i nacionalnih tijela. Trenutačnim VFO-om već se podupiru naponi za rješavanje problema nedostatka priuštivog i kvalitetnog stanovanja s najmanje 43 milijarde EUR³⁰ u okviru fondova kohezijske politike, programa InvestEU, LIFE, Programa jedinstvenog tržišta i Obzor Europa, kao i instrumenta NextGenerationEU, dok je preispitivanje kohezijske politike u sredini programskog razdoblja omogućilo preraspodjelu dodatnih 3,3 milijarde EUR u okviru EFRR-a na prioritet priuštivog i socijalnog stanovanja. U budućnosti će se iz Socijalnog fonda za klimatsku politiku financirati ulaganja u energetske učinkovitost i obnovu zgrada te čisto grijanje i hlađenje. **Komisija potiče države članice da povećaju ulaganja** u stanovanje i povezane usluge u obalnim zajednicama u kojima vlada velika potražnja za stambenim prostorom, posebno za najranjivije skupine.

²⁶ U skladu s predstojećom [Strategijom o pravu na ostanak](#).

²⁷ COM(2021) 345 final.

²⁸ SWD(2025) 1053/2 – Razumijevanje stambene krize.

²⁹ Uredba (EU) 2024/1028.

³⁰ Europski akcijski plan za priuštivo stanovanje. COM(2025) 1025 final.

Obale EU-a među ostalim su mjesta bogate **pomorske baštine**, uključujući morska područja na UNESCO-ovu popisu svjetske baštine³¹, lokalnih tradicija, gastronomije, prakse i obrta koji održavaju identitet zajednice i međugeneracijske vrijednosti. Aktivnosti kao što su mali i artizanalni ribolov, akvakultura, brodogradnja i pomorstvo od središnje su važnosti za društvenu i kulturnu strukturu. Njihov jedinstveni doprinos lokalnom identitetu trebao bi biti prepoznat na svim razinama upravljanja.

U okviru inicijativa kao što je **Koalicija EU4Ocean za znanje o oceanima** nastavit će se provoditi informiranje o kulturnoj, društvenoj i gospodarskoj važnosti oceana, uz naglašavanje pomorske baštine obalnih zajednica i poticanje međugeneracijskog znanja i upravljanja oceanima. U okviru **Instrumenta za novi europski Bauhaus (NEB)** i **Laboratorija za oceane, obalne i otočne zajednice novog europskog Bauhaua** dostupne su mogućnosti i za obalne projekte u kojima se kombiniraju održivost, dizajn, kultura i otpornost na klimatske promjene.

Komisija potiče države članice i lokalne zajednice da nastave promicati inicijative za plavu i pomorsku baštinu u okviru lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice i njegovih lokalnih akcijskih skupina u ribarstvu te drugih programa i inicijativa na lokalnoj i nacionalnoj razini.

Glavne aktivnosti – Komisija:

- *Predložiti će Akt o priuštivom stanovanju kako bi javnim tijelima pomogla utvrditi područja na kojima stambena ponuda ne odgovara potrebama i kako bi im se omogućilo da, uz potpuno poštovanje supsidijarnosti, poduzmu mjere za zaštitu i promicanje priuštivog stanovanja na tim područjima.*
- *U okviru Instrumenta za novi europski Bauhaus (NEB) i pokretanjem novog Laboratorija za oceane, obalne i otočne zajednice Novog europskog Bauhaua bit će dostupne mogućnosti za obalne projekte u kojima se kombiniraju održivost, dizajn, kultura i otpornost na klimatske promjene.*

3. Provedba strategije

3.1. Financiranje

Pristup financiranju za plavo gospodarstvo u stalnom je porastu. EU u okviru platforme **BlueInvest** pruža potpore *start-up* poduzećima i MSP-ovima za razvoj i širenje inovativnih oceanskih tehnologija i usluga, među ostalim na obalnim područjima, pružanjem mentorstva, povezivanja ulagača i potporom za prikupljanje sredstava. Cilj je instrumenta za ulaganja u plavo gospodarstvo, koji podupiru EFPRA i InvestEU, a provodi Europski investicijski fond (EIF), mobilizirati vlasnička ulaganja u iznosu do 1 milijarde EUR do 2028. Osim toga, **ključnu ulogu ima i Europska investicijska banka (EIB)**, s prosječnim godišnjim ulaganjima od oko 2,6 milijardi EUR u projekte plavog gospodarstva i zaštite obale.

Snažnijom suradnjom i sinergijom s nacionalnim razvojnim bankama i drugim multilateralnim financijskim institucijama može se pomoći i drugim obalnim poduzećima i zajednicama s pristupom financiranju, tehničkim savjetodavnim uslugama i potporom za

³¹ [Centar za svjetsku baštinu – Program svjetske pomorske baštine.](#)

izgradnju kapaciteta. I **Uredba EU-a o taksonomiji** pomaže u usmjeravanju ulaganja u djelatnosti koje doprinose održivom korištenju i zaštiti vodnih i morskih resursa³². Nadalje, zakonodavni programi³³ imat će središnju ulogu u oslobađanju privatnog kapitala. Ti zakonodavni programi mogu potaknuti ulaganja, i to smanjenjem troškova dugoročnih vlasničkih ulaganja i prepoznavanjem učinka EU-ovih ili nacionalnih jamstava u kapitalnim zahtjevima na smanjenje rizika.

U okviru **kohezijske politike, zajedničke poljoprivredne politike i pomorskih politika** EU-a i dalje se pruža potpora za održivi razvoj u obalnim regijama, što je dopunjeno inicijativama za izgradnju kapaciteta, kao što su TAIEX-REGIO Peer2Peer³⁴ i FAMENET za lokalne akcijske skupine.

U budućoj perspektivi u predloženom višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2028. – 2034. državama članicama i regijama nude se nove mogućnosti za jačanje obalnih zajednica. Države članice potiču se da **usklađe svoje planove za nacionalno i regionalno partnerstvo s ciljevima ove strategije** i da u partnerstvu s regionalnim i lokalnim vlastima podrže lokalizirana rješenja prilagođena lokalnim potrebama. Potpore za ulaganja i inovacije u sektorima održivoga plavog gospodarstva mogle bi se pružati i u okviru predloženog **Europskog fonda za konkurentnost (ECF)**³⁵.

Komisija će iz **Partnerstva za održivo plavo gospodarstvo**³⁶ u okviru programa Obzor Europa do 2027. s više od 450 milijuna EUR financirati više od 43 projekta istraživanja i inovacija kojima se potiče klimatski neutralno, održivo i konkurentno plavo gospodarstvo, uključujući namjensku potporu za otporne obalne zajednice i poduzeća. Do kraja 2026. lokalne i obalne zajednice bit će uključene i u poziv na pružanje tehničke potpore za pripremu programâ tranzicije u okviru **Misije za oceane i vode**³⁷ kako bi projekti i ulaganja bili usklađeni s lokalnim potrebama.

3.2. Upravljanje

Djelotvorna potpora obalnim zajednicama ovisi o čvrstom **pristupu višerazinskog upravljanja** i bliskoj suradnji među lokalnim, regionalnim i nacionalnim tijelima te tijelima EU-a. Konstruktivno sudjelovanje lokalnih i regionalnih aktera u oblikovanju i provedbi politika ključno je kako bi se uzele u obzir lokalne potrebe i doprinijelo postizanju prioriteta EU-a.

EU je uspostavio strukture za teritorijalnu suradnju i platforme za dijalog kojima se obalne zajednice povezuju s regionalnim i nacionalnim tijelima, lukama, industrijom, akademskom zajednicom i civilnim društvom, kao što su **Strategije EU-a za morske bazene i Makroregionalne strategije EU-a**. Ti okviri pomažu da se prioriteti EU-a pretoče u „lokalizirana rješenja” kojima se jačaju okolišna održivost, gospodarska diversifikacija i regionalni lanci vrijednosti.

Do 2027. Komisija i atlantske države članice radit će na ažuriranju Atlantske pomorske strategije, uključujući mogući razvoj novog makroregionalnog okvira za atlantsku regiju. Komisija će istodobno, zajedno s Unijom za Mediteran i partnerima iz istočnog Sredozemlja,

³² Uredba (EU) 2020/852.

³³ [COM\(2025\) 2731 final](#).

³⁴ [Inforegio – TAIEX-REGIO Peer2Peer](#).

³⁵ COM(2025) 555 final.

³⁶ [Partnerstvo za održivo plavo gospodarstvo](#).

³⁷ [Program rada Obzora Europa za razdoblje 2026. – 2027.](#)

izraditi novu strategiju na razini morskog bazena za potporu održivom i konkurentnom plavom gospodarstvu u toj regiji.

Inicijative kao što je **Europski dan pomorstva**, uključujući godišnju kampanju lokalnih događanja pod nazivom **Europski dan pomorstva u mojoj zemlji**, pomažu u povezivanju lokalnih zajednica s mogućnostima i politikama EU-a. **Mrežom plavih gradova u okviru Europskog dana pomorstva** ojačat će se suradnja među europskim obalnim i lučkim gradovima radi promicanja održivih pomorskih politika, inovacija i zdravog morskog okoliša.

Istodobno i dalje postoje znatni nedostaci u prikupljanju socioekonomskih i okolišnih podataka o obalnim zajednicama na lokalnoj razini. Eurostat i druge službe Komisije nastojat će na temelju postojećih usklađenih statističkih definicija, klasifikacija i okvira za prikupljanje podataka prevladati te nedostatke kako bi pomogli lokalnim tijelima i dionicima u ciljanijim mjerama, određivanju prioriteta ulaganja i jačanju otpornosti.

Glavna aktivnost – Komisija:

- *Ažurirat će Atlantsku pomorsku strategiju³⁸ zajedno s atlantskim državama članicama, među ostalim razmatranjem novog atlantskog makroregionalnog okvira, te će zajedno s Unijom za Mediteran i partnerima iz istočnog Sredozemlja predstaviti novu strategiju za istočnosredozemni morski bazen za potporu održivom i konkurentnom plavom gospodarstvu.*

4. Zaključci

Obalne zajednice EU-a ključne su za gospodarski prosperitet, otpornost na klimatske promjene i kulturnu baštinu EU-a. Strategijom Komisije za otporne i prosperitetne obalne zajednice ugodne za život utvrđuju se najvažnije mogućnosti za **jačanje** tih područja i potporu njihovu **dugoročnom razvoju**. U strategiji se naglasak stavlja na **ljude** i pruža se **dosljedan okvir za bolje povezivanje relevantnih politika EU-a**. Stvara se i sinergija s postojećim inicijativama, posebno sa Strategijom EU-a za otoke i Strategijom EU-a za najudaljenije regije.

Komisija će surađivati s državama članicama kako bi se buduće politike i instrumenti financiranja uskladili s karakterističnim potrebama obalnih zajednica i omogućila učinkovita provedba. Komisija će 26. lipnja 2026. sazvati **Konferenciju na visokoj razini o otocima i obalnim zajednicama** s predsjedništvom Vijeća kako bi se pokrenula provedba obiju strategija.

Ukupni napredak ocjenjivat će se transparentno i periodično u okviru **pregleda pokazatelja Pakta o oceanima i Izvješća o stanju Pakta o oceanima**.